

Harper Lee – Zabít ptáčka

Právníci, řekl bych, byli také kdysi dětmi.

Charles Lamb

Část první

1

Když mu bylo skoro třináct, zlomil si brácha Jem ošklivě ruku v lokti. Potom, co se mu zahojila, a obavy, že už nebude moci hrát fotbal byly zahnány, moc se tím už netrápil. Levou paži měl trochu kratší než pravou; když stál nebo šel, hřbet ruky měl v pravém úhlu k tělu, palec vodorovně ke stehnu. Ale když mohl přihrávat a vykopávat, bylo mu to fuk.

Když uplynulo dost let a my se občas dívali nazpátek, probírali jsme události, které k nehodě vedly. Já trvám na tom, že to všechno začali Ewellovi, ale Jem, který je o čtyři roky starší, říkal, že to začalo dávno předtím. Říkal, že to začalo to léto, co k nám přišel Dill a vnuknul nám nápad na vylákání Bubu Radleyho z domu.

Řekla jsem, že jestli se na to chce dívat takhle obšírně, tak to celé vede až k Andrew Jacksonovi. Kdyby generál Jackson nevyhnal Kríky, Šimon Finch by nikdy nepádloval proti proudu Alabamy, a kde bychom my byli, kdyby nepádloval? Byli jsme už příliš staří na to, abychom spor řešili pěstmi, tak jsme šli pro radu k Atticovi. Otec řekl, že pravdu máme oba. Jakožto Jižané se někteří členové naší rodiny styděli za to, že nemáme žádné doložené předky ani na jedné ze stran bitvy u Hastingsu. Jediný, koho máme, je Šimon Finch, lovec kožešin a lékárník z Cornwallu, jehož zbožnost překonávala pouze jeho skrblivost. V Anglii Šimonovi vadila persekuce těch, jež se nazývali metodisty, jejich svobodomyšlnějšími bratry ve víře, a jelikož se sám metodistou zval, přeplavil se přes Atlantik do Filadelfie, odtamtud na Jamajku, odtud do Mobile a nahoru do Svatého Štěpána. Vědom si kritiky Johna Wesleyho vůči přílišné výřečnosti obchodního řemesla, vydělal Šimon jmění praktikováním lékařství, ale to ho činilo nešťastným ze strachu, aby nepodlehł svodům činností, o nichž věděl, že nejsou bohubibé, jako odívání se zlatem a drahým šatstvem. A tak, zapomněv výroků svého učitele týkajících se vlastnictví lidského majetku, koupil Šimon tři otroky a s jejich pomocí založil hospodářství na březích Alabamy nějakých čtyřicet mil nad Svatým Štěpánem. Do Svatého Štěpána se vrátil pouze jednou, aby si našel ženu a s tou založil rod dcerami překypující. Šimon se dožil úctyhodného věku a zemřel majetný.

Bylo zvykem, že muži z rodiny zůstávali na Šimonově hospodářství, Finchově přívozu, a živili se pěstováním bavlny. Statek byl soběstačný: i když menší v porovnání s

okolními impérii, přívoz produkoval vše k životu potřebné krom ledu, pšeničné mouky a šatstva, které dodávaly lodě z Mobile.

Roztržku mezi Severem a Jihem by Šimon býval sledoval s bezmocnou zuřivostí, jelikož jeho potomky připravila o vše kromě půdy, na které ovšem hospodářská tradice pokračovala nepřerušena až do dvacátého století, kdy můj otec, Atticus Finch, odešel do Montgomery studovat práva a jeho mladší bratr do Bostonu medicínu. Jejich sestra Alexandra byla tou z Finchových, kdo zůstal na přívozu: vdala se za nemluvu, který trávil většinu času v houpací síti u řeky přemýšlením, zda už jsou jeho udičky plné.

Když otec složil zkoušky, vrátil se do Maycomb a začal praxi. Maycomb, nějakých dvacet mil od Finchova přívozu, je sídlem okresu. Jeho kancelář v soudní budově neobsahovala víc než věšák, plivátko, dámovníci a alabamský zákoník. Jeho první dva klienti byli dva poslední oběšeni v Maycombské okresní věznici. Atticus na ně naléhal, ať přijmou laskavost obžaloby, která jim umožňovala doznat se k vraždě druhého stupně a zachránit si život, ale oni to byli Haverfordové, což je v maycombském okrese jméno synonymní s blbcem. Haverfordové zabili předního maycombského kováře v roztržce pramenící z údajně neoprávněného zadržování kobyly, byli natolik neopatrní, že to vykonali v přítomnosti tří svědků, a trvali na tom, že “ten parchant si vo to říkal” je dostatečně dobrá obhajoba pro kohokoliv. Před soudem se vytrvale prohlašovali nevinnými z vraždy prvního stupně, takže Atticus nemohl pro své klienty udělat o moc víc než být přítomen jejich popravě, události, která pravděpodobně odstartovala otcovu silnou nechuť k výkonu trestního práva.

Během svých prvních pěti roků v Maycomb se Atticus choval velmi šetrně; poté několik let investoval výdělek do vzdělání svého bratra. John Hale Finch byl o deset let mladší než otec a rozhodl se studovat medicínu v době, kdy se už nevyplatilo pěstovat bavlnu. Poté, co zajistil strejdu Jacka, si nicméně Atticus právem obstojně vydělával. Maycomb měl rád, v okrese se narodil a vyrůstal; znal místní, ti znali jeho a díky příčinnivosti Šimona Finche byl Atticus pokrevně či sňatkem spřízněn skoro s každou rodinou ve městě.

Maycomb bylo staré město, ale v mých prvních vzpomínkách je to už unavené staré město. Za deště se ulice měnily v červenou břečku; z chodníků prorůstala tráva, soud se na náměstí prohýbal. Bývala tehdy větší vedra: pes s černým kožichem v letních dnech trpěl; kostnaté muly přivázané k autům, ze kterých byl vyndán motor a okna, odháněly ocasem mouchy v parném stínu dubů na náměstí. Naškrobené límečky mužů do deváté ranní zvadly. Dámy se koupaly před polednem, po odpoledním zdřímnutí, a za setmění už připomínaly rozměklé čajové koláčky nazdobené potem a pudrem.

Lidé tehdy chodili pomalu. Vláčeli se přes náměstí, šourali dovnitř a ven z obchodů, se vším si dávali na čas. Den trval čtyřadvacet hodin, ale zdál se delší. Nikam se nespěchalo, protože nebylo kam jít, co koupit a žádné peníze za které to koupit, za hranicemi maycombského okresu nic k vidění nebylo. Ale pro některé to byl čas vágního optimismu: okres Maycomb nedávno zjistil, že se nemá čeho strachovat krom strachu samotného.

